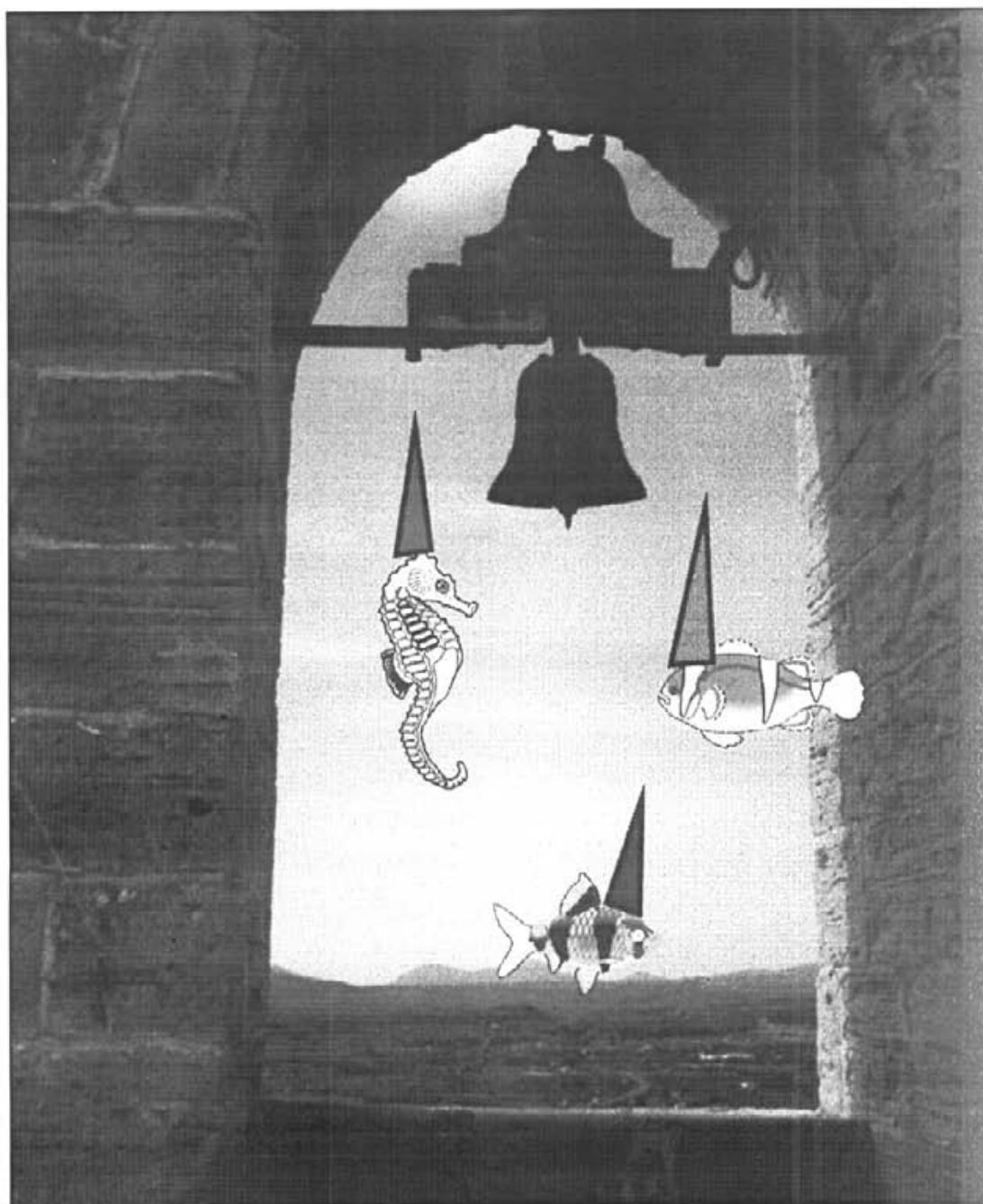

nº 174

Cala Rajada i Capdepera

abril 1996

Cap Vermell

abril 1996
n° 174

Obra Cultural Balear
Capdepera
Cala Rajada

Hem fet aquest número:

Joan Rai
Pep Terrassa
Jaume Fuster
Paco Galian
Sebastià Ferrer
Joan Espiritusanto
Miquel Ferragut
Llucià Rinyon
Isidor Rodríguez
Andreu Genovart
Miquel Llteres
Joan Pujadas
Joan Lluï

La responsabilitat de la paginació de la Revista és nostre i de ningú pus.

Així mateix s'ofereixen aquestes planes a qualsevulla que tengui res a dir.

Depòsit legal 1197/80
Imprimeix:
Tirrena (Manacor)

Cap Vermell

Apartat de correus 69
Capdepera

P
O
R
T
A
L
E
T

TOT VA D'ALLÒ MILLOR PER CAPDEPERA

Mai res havia anat tan bé al poble com ara. Podem dir que som feliços al cent per cent i que tot roda com una pilota. Si són les festes religioses mai havien gaudit de tanta participació i fervor popular, fins i tot un capellà hem consagrat. De les festes patronals tot el que diguem serà poc, i si no ho creis esperau que arribin el Carme, sant Roc i sant Bartomeu i veureu la disbauxa més grossa de totes.

En el camp esportiu jamai tants d'al.lots i al.lotes havien practicat tants d'esports i assolit tants d'èxits com ara. Tampoc mai havíem tingut tants de mestres d'escola, aules i material pedagògic, ni tans de nins escolaritzats. I universitaris tants mai. Les places hoteleres i turistes es compten per milers i deixen molts de doblers al poble. I ciment moltíssim i més taxis i bars i botigues que a Burgos.

I municipals, i fins i tot canera tenim. Aturau-vos a pensar, per un moment, en el nombre de cotxes que tenim i de bicicletes i televisors i aparells de música i ordinadors. No vos bastaran els dits de les mans i dels peus.

Metges no sabem quants i Pac i ambulàncies i acabam d'engrandir el cementeri i la població ultrapassa els set mil habitants i vells tants mai. Milloram passeigs marítims. Fins i tot pagam impostos. Associacions de tot tipus, que tenim les 24 hores cobertes, i ens ho solucionen tot. I per rematar, el coronament d'un hivern fred i plujós. Hem batut el record en visionar anuncis per hora/27 polsades.

Vots en tenim 3.824. I ben aviat tindrem escola nova i pavelló esportiu.

Plaça des Sitjar

Moll

A la fi el Servei de Ports i Litoral s'ha decidit a canviar tota la barana del mur del moll de Cala Rajada, seguint el model emprat a la zona de casetes reformada fa poc. Aquesta unificació seria positiva si, al menys des del nostre punt de vista, el disseny no fos d'un gust dubtós. Quant als materials, semblen adequats, o com a mínim millors dels que hi havia fins ara. Amb aquesta obra es recupera per al seu ús una de les zones més visitades pels turistes.

Església

La conservació de l'edifici de l'església parroquial de Capdepera rebrà una nova empenta amb la decisió de l'Ajuntament de finançar el projecte de reforma interior. Es tracta d'una aportació pròxima al milió de pessetes. Aquesta decisió la prengueren tots els partits polítics, excepció feta del PSOE. El PSM demanà que en els pressuposts dels propers anys s'hi contemplassin quantitats semblants destinades a la conservació d'altres edificis emblemàtics del poble. A aquesta injecció econòmica municipal s'hi ha d'afegir la sucosa recaptació del sopar fet el dia 23 de març, que deixà uns beneficis de més de vuit-centes mil pessetes.

Entre les obres que s'han realitzat recentment, cal destacar el canvi de la instal·lació elèctrica, passant de 125 v. a 220 v., i la nova il·luminació interior realitzada amb molt bon gust.

Antena

L'antena de telefonia mòbil, situada a Son Poca Palla, s'ha incorporat al paisatge urbà de Capdepera, constituint un element omnipresent des de gairebé totes les perspectives. No debades té una altària considerable i de nit, quan podria passar desapercebuda, una llum vermella ens recorda la seva presència. Això sí, els usuaris de telèfons mòbils gaudeixen ja d'una cobertura perfecta.

Cala Gat

Si ja informàrem que el passeig de Cala Lliteres a Cala Agulla es trobava pràcticament acabat i obert al públic, ara podem dir el mateix del passeig de Cala Gat. Les obres d'aquest tram es troben molt avançades i sols queda completar la devallada a la platja. Per cert, parlant de devallada, hem d'esmentar el bon gust dels tècnics en preveure un accés alternatiu per a minusvàlids o cotxets d'infants.

Aquestes dues obres, duites a terme pel MOPU, sens dubte milloraran la imatge d'aquestes zones i facilitaràn l'accés peatonal a les platges en qüestió, a més de constituir zones d'esbarjo molt agradoses. Quant als materials emprats, no hi tenim res a dir, ni del disseny de l'obra tampoc. Ara bé, dels acabats...

Quedam a l'espera de la inauguració oficial. Qui tallarà la cinta?

Festa del Llibre

Enguany, aquesta festa compta amb un extens programa d'actes, amb la intenció de promocionar la lectura i els serveis que ofereixen les biblioteques públiques. Les activitats s'adrecen especialment al públic jove. Així, entre d'altres coses, destacam: L'hora del conte, visites dels escolars, auques, teresetes, conferències i una interessant exposició de fotografia. Gairebé totes aquestes propostes giren al voltant del món de les rondalles, tot recordant que enguany es celebra el centenari de la publicació del primer aplec de mossèn Alcover.

Del dia 15 al dia 19, les activitats tendran lloc a la biblioteca de Cala Rajada, mentre que del 22 al 26 es duran a terme a la de Capdepera. El programa està patrocinat pel CIM, Ajuntament de Capdepera i Sa Nostra.

Coral

La Coral S'Alzinar participà el passat dia 29 de març en el pregó de Setmana Santa, llegit per l'editor Pere Serra a l'església de Sant Francesc de Palma. Ja és la tercera vegada que la nostra coral és convidada a aquest acte que organitza l'Associació de Confraries de Setmana Santa.

Per altra banda, amb la participació d'una secció de metall del C.C. Banda de Música de Capdepera, la Coral oferí un concert sacre a l'església de Sant Bartomeu, el diumenge dia 31, amb obres de Mozart, Pergolesi, Purcell i Haendel. El nombros públic que omplí el temple, premià amb una merescuda ovació un dels millors concerts oferits mai per aquesta agrupació al llarg de la seva dilatada història.

Polícia

Quatre membres de la Policia Local de Capdepera participaren d'uns cursos de reciclatge organitzats a Manacor per l'Escola de Policia de Palma i la Conselleria de Governació, juntament amb altres policies de la comarca. Durant cinc dies se'ls posà al dia en temes com la imatge social de la policia, atestats de trànsit, legislació policial amb menors o el nou codi penal, entre d'altres.

D'altra banda, la nostra Policia presentà recentment la seva memòria anual. En destacam que durant el 1995 es realitzaren 3.504 denúncies per infraccions de la Llei de Seguretat Vial, es feren 2.040 atestats i informes, o 719 denúncies referides a les Ordenances Municipals. El total d'actuacions dutes a terme fou de 9.064, essent els mesos de major activitat els de maig, juny i juliol.

Berlin

A la Fira Turística de Berlin hi assistí, com sempre, una representació local. El stand de Capdepera, integrat dins el de les Illes Balears, tengué una bona acceptació i, segons se'ns ha informat, al seu voltant hi hagué un magnífic ambient. Encara que és difícil fer càlculs o previsions de cara a l'estiu, sembla que tendrem una bona temporada, a pesar dels aires de crisi que es respiren a Alemanya.

Cavalls

Amb la intenció de protegir les dunes de Cala Agulla i Cala Mesquida, el Patronat de Turisme "Cales de Capdepera" sembla decidit a iniciar les actuacions necessàries per regular el trànsit de cavalls que tant s'ha incrementat en aquells indrets, com una part més de l'oferta turística. Està molt bé que s'intenti limitar el pas d'animals, encara que s'haurien d'ampliar les restriccions als vehicles de tot tipus, especialment les motos, ja que són molts els qui han agafat les zones dunars com el seu particular Granada-Dakar.

Canera

L'Associació Protectora dels cans de Capdepera denuncià el conveni de col·laboració amb l'Ajuntament, cosa que suposà l'immediat tancament de la instal·lació de Son Porro. Els motius legats fou la no creació d'un cens de cans així com la manca de tatuatge obligatori dels animals, mesures

aquestes que podrien contribuir a limitar el nombre de cans abandonats així com facilitar la identificació dels amos sempre que fos necessari. La resposta municipal ha consistit, per ara, en posar un treballador de la brigada al servei de la canera, a l'espera de poder solucionar les diferències amb l'associació esmentada.

Lloses

Segons denuncià el PSM, sembla que la zona de Sos Sastres es segueixen traguent lloses de pedra, malgrat no comptar els explotadors amb la pertinent llicència municipal d'activitats ni figurar en el Pla Director de Pedreres. Segons pareix, l'Ajuntament no té constància oficial d'aquestes activitats i les inspeccions duites a terme han donat resultat negatiu, encara que els nacionalistes insisteixen que segueixen sortint camions carregats de pedres d'aquell indret.

Curtes

- Membres de Protecció Civil visitaren les escoles amb la intenció de dissenyar un pla de seguretat i emergència, que s'integraria dins un altre pla d'abast municipal. S'insistí, igualment, en la importància de la seguretat vial.

- En el Club Nàutic mai no s'hi acaba el renou. Un grup de socis, membres de l'anterior directiva, denunciaren recentment un suposat estat d'abandó a alguns indrets de les instal·lacions. Per altra banda, en un comunicat donat a conèixer als mitjans de comunicació, aquests mateixos socis denunciaren el cobrament de tarifes per sobre de les que haurien hagut de pagar. Un pic més lamentam que aquesta gent no aprofiti la nostra publicació per donar a conèixer les seves queixes.

- S'han arreglat alguns bassiots i clots que al llarg del hivern havien aparegut per diversos carrers i camins del municipi, com és ara a la carretera de ca'n Patilla. Es nota que arriba l'estiu.

- El rector de Capdepera, mossèn Andreu Genovart, condueix un programa de ràdio a les emissores de Última Hora, Part Forana. S'emeten en el 99.2 FM, els dimarts, a les 13 hores.

- El dia 29 de març tengué lloc una conferència, a càrrec de Joan Jesús Rexac, a l'Escola d'Adults, sobre el tema "Passat, present i futur de la informàtica". El dia 30, fou Francesc Valcaneras qui dissertà sobre "El ball popular i les rondalles mallorquines".

- dia 8 d'abril és dia feiner al nostre municipi la direcció general de Treball del Govern Balear ha comunicat aquest fet donada la confusió que es pot crear ja que és festa a molts de municipis.

- Un grup de joves es decidiren a fer una calçotada, àpat que resultà molt saborós, l'any que bé segur que hi haurà més gent que s'apuntarà a la calçotada. Ara bé la segona finalitat, després del menjar, que era trobar-li una fadrina al cuiner...

CONVOCATÒRIES:

-La revista "Fent carrerany" organitza el VIII Certamen de Fotografia. Les obres, de tema lliure, s'han de remetre ambans del 10 de maig, al carrer Antoni Monjo, 2 de Maria de la Salut. Per a més informació, adreçau-vos al l'Ajuntament de Maria.

- També l'Associació de Joves Escriptors en Llengua Catalana convoquen els seus premis literaris AJELC-Illes Balears. La temàtica és lliure i vos en poden donar més noves a la seu de l'associació, carrer Impremta, 1-pral. 2º, 07001 Ciutat de Mallorca. Teniu de temps fins al 30 de setembre.

-El Pla Cultural Joove 96 concedirà 2,5 milions de pessetes en premis. Organitzat per la Direcció General de Joventut i família, preten potenciar la creativitat entre els joves de menys de 30 anys a la nostra Comunitat Autònoma.

FESTA DEL LLIBRE ABRIL 1996

SETMANA DEL 15 AL 19 BIBLIOTECA DE CALA RAJADA

Dimarts dia 16 a les 18 h.
Auca de les Rondalles

Dimecres dia 17 a les 18 h.
Teatre de teresetes. FORNASSOL, a càrrec d'Asja

Dijous dia 18 a les 18 h.
Els padrins ens conten rondalles

Divendres dia 19 a les 18 h.
L'hora del conte: Rondalles gabellines amb
montatge audiovisual

SETMANA DEL 22 AL 26 BIBLIOTECA DE CAPDEPERA

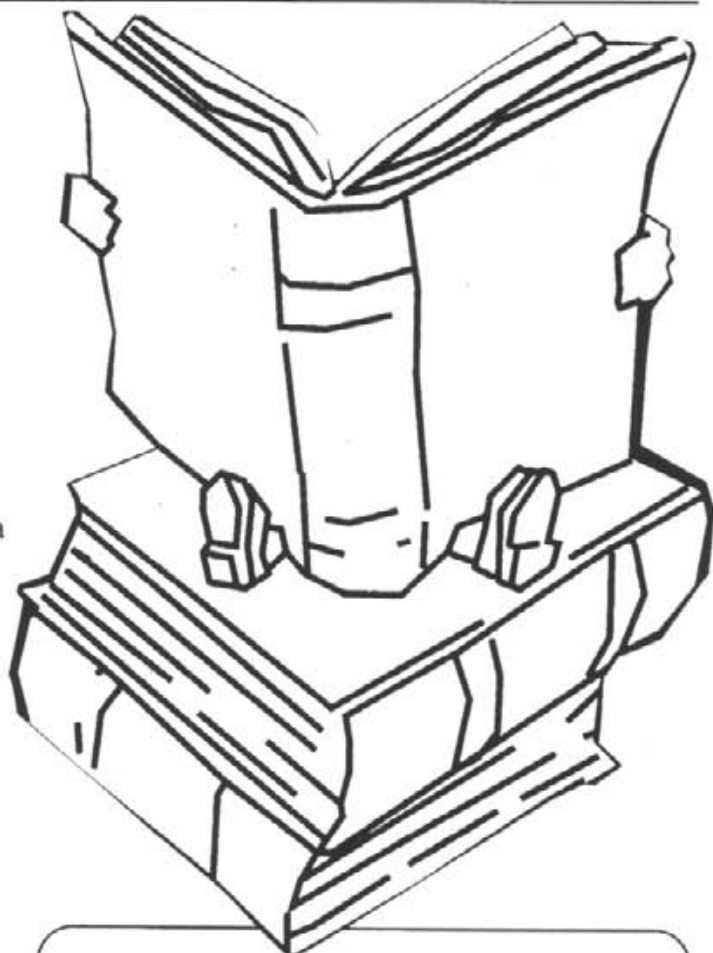
Dilluns dia 22 a les 18 h.
Auca de les rondalles

Dimarts dia 23 a les 18 h.
L'hora del conte: Rondalles gabellines amb
montatge audiovisual

Dimecres dia 24 a les 20 h.
Conferència sobre "El menjar de les rondalles" a
càrrec de Miquel Cardell.
A continuació acte de presentació de les Beques
d'investigació i recerca sobre temes de cultura
popular de Capdepera

Dijous dia 25 a les 18 h.
Els padrins ens conten rondalles

Divendres dia 26 a les 18 h.
Taller de rondalles i realització d'un conte gegant.
A les 20 h. a la sala Municipal d'exposicions
inauguració de l'exposició de fotografies de Tomàs
Monserrat

agenda de la vila

març

nats

- dia 28 febrer. Maria Luisa Fernández Hermosa,
d'en Cristobal i Ma. del Pilar.
29 febrer. Jorge Pérez Poriño, d'en José
Manuel i Isabel.
13 març. Margarita Marcos Lucena d'en
Juan José i Margarita.
17 març. Josep Bauzá Navarro d'en Juan
Carlos i Isabel.

noces

- dia 16 març. Lucas Fernández Gómez amb
Maria Alhameda Gonzalez.
23 març. Alejandro N. Garcia Mayol amb
Susan V. Miller.

finats

- dia 19 març. Juan Pascual Negre (1919)
20 març. Barbara Bauzá Flaquer (1899)
25 març. Maria Rodriguez Durán (1903)

L'AJUNTAMENT INFORMA

- El batle de Capdepera signà dia 19-3-96 el nou conveni per a la construcció del **Centre d'Educació Secundària**, una vegada que el MEC ha aprovat el projecte tècnic que ha realitzat l'Arquitecte Salvador Juan.

- La **Polícia Local** presentà la memòria d'activitats diutes a terme l'any 1995, el quadre resum detalla per mesos les accions realitzades que sumen un total de **9.064**.

- S'ha sol·licitat al Consell Insular de Mallorca la restauració dels aljubs-abeuradors de la Plaça de l'Orient i del Carrer Col·legi.

- El Consorci per a la defensa del medi ambient de Capdepera ha sol·licitat a la Conselleria d'agricultura i pesca la realització d'una zona recreativa i aula medi ambiental a la zona de S'alzinar de Capdepera.

- El Ple de l'Ajuntament de Capdepera en sessió de dia 22-3-96 va aprovar:

* **Oferta pública d'ocupació per l'any 1996 :**

- Funcionaris: 2 auxiliars administratius
8 auxiliars de policia local

- Personal laboral: 1 assessor lingüístic
5 agents censals

* **Conveni marc amb el Sindicat Comissions Obreres** de a desenvolupar diverses accions socials al municipi: oficina d'informació socio-laboral, formació, etc.

* **Conveni col·lectiu del personal laboral** de l'Ajuntament

* **Delimitació del polígon de Son Moll de dalt** i estatuts de la Junta de compensació per a l'execució de les obres d'infraestructura de l'esmentat polígon.

* **Encàrrec del Projecte de les obres de restauració** que s'han duit a terme a l'església de Capdepera a l'arquitecte Salvador Juan.

* **Proposar al Govern Espanyol la modificació de l'IVA suportat per l'Ajuntament** en la prestació dels serveis mínims essencials i que sigui reduït al 7%.

- La Comissió Municipal de Cultura ha aprovat

per unanimitat proposar al ple l'aprovació de dues convocatòries:

* **VIIIè CERTAMENT DE PINTURA "VILA DE CAPDEPERA"**

* **BEQUES D'INVESTIGACIÓ I RECERCA SOBRE TEMES DE CULTURA POPULAR.**

En aquestes mateixes planes podreu trobar les bases de cadascuna de les convocatòries, si be poden sofrir algun canvi en el seu tràmit plenari.

- El mes de març s'ha fumigat l'**arxiu municipal**.

- També s'ha fumigat el **Teatre Principal** per matar el corc de la fusta i posteriorment iniciar les obres de millora.

- El mes d'abril a les biblioteques de Capdepra i Cala Rajada es duran a terme diversos actes de la **Festa del Llibre**. Enguany es celebra el 100 anys de l'aplec de rondalles per M. Antoni Mª Alcover (Jordi des Recó) i per tant la majoria dels actes conmemoren aquest esdeveniment. El programa detallat el trobareu a les planes d'aquesta revista o a les biblioteques. Tothom que vagi a les biblioteques durant aquest mes tindrà un petit obsequi.

- De dia 6 a dia 12 de maig a la Sala Municipal d'Exposicions tindrà lloc l'exposició anual de **brodat mallorquí**.

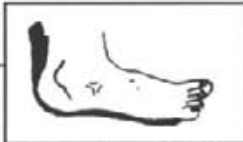
- El cuc de monedes de 25 pts replegades per a l'assistència domiciliaria a la part forana de malalts de càncer a Capdepera fou de 2.375 monedes sumant un total de 59.275.- Pts.. Gràcies a tots els col·laboradors. La campanya continua, **COM + CUC, + AJUT**.

- El Patronat del Castell de Capdepra ha duit a terme durant els tres primers mesos de 1996, adobs de la cara nord de la murada i solucionat les humitats de l'església del Castell. A la darrera Junta s'aprovà comanar una campanya igual a la que hi ha i es constituf una comissió per a gestionar l'adquisició d'una porta al portal del Rei en Jaume.

Ajuntament de Capdepera

un

per aquesta foto

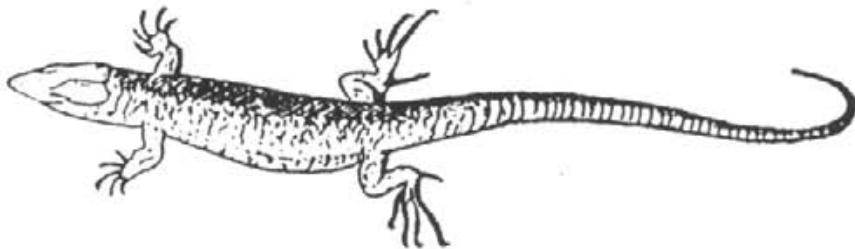
On és ?

Aquesta fotografia pertany a un edifici emblemàtic de Capdepera, a més molt visitat per diversos motius. Però, malgrat això, podria servir, la fotografia, per encetar una nova secció destinada a descobrir aspectes ocults del nostre patrimoni.

Per donar-vos pistes direm que la foto data de l'any 1989 i, tot i que a la façana se l'hi ha rentat la cara l'aspecte és, si fa no fa, el mateix que ofería avui matí.

Ja sabeu on és ?. Idò contestau.

On és ?

MÓN RAIMON

ABANS ELS HOMES PRIMITIUS
ADORAVEN EL SOL COM
SI FOS UN DÉU...

... I AVUI EN DIA
EL FAN SERVIR NOMÉS
DE MÀQUINA BRONZEJADORA

HEUS AQUÍ EL PROGRÉS!

Avisos, noces i... comunicats.

ACLARIMENTS sobre l'APROVACIÓ del PRESSUPOST MUNICIPAL de CAPDEPERA

El passat dia 17 de febrer apareixia una crònica en el "Diario de Mallorca" que feia referència al que va ocórrer en el Ple Municipal en què s'aprovaren els pressuposts de 1996 de l'Ajuntament de Capdepera.

En relació a la crònica esmentada voldria fer públic i deixar constància dels següents aclariments:

1) A la crònica, apartat "Opinió", es deia que havia insultat al regidor Antoni Muntaner, anomenant-lo "pocavegonya". Aquesta afirmació és falsa, ja que en els meus quatre anys de regidor a l'oposició i vuit mesos en el govern municipal, en cap moment he insultat ningú. Puc haver estat molt crític, exageradament crític, i fins i tot injust, però mai he arribat a l'insult personal. No és el meu estil. Donada la greu inexactitud que atenta al meu honor, merec una rectificació pública.

2) En la crònica de referència, apareix una foto meua i al peu de la mateixa posa "Delegat d'hisenda". Des que vaig jurar el meu càrrec de regidor, dia 17 de juny proppassat, no he tengut cap coïmpetència dins l'àrea d'hisenda, ni tan sols he fet part de la comissió mixta PP-UCAP redactora del pressupost, ni a la comissió informativa que l'estudia, si bé tenen el meu absolut recolzament.

3) A la crònica, s'afirma també que "per educació no contest a l'oposició". Aquesta afirmació és inexacta ja que el portaveu del PP en assumptes econòmics, el meu company Joan Ferrer, és a qui correspongué oferir una valoració sobre els pressuposts, donant l'opinió del grup (no recollida dins la crònica de referència) i en cap moment es féu aquesta afirmació. En canvi, el que realment ocorregué fou que en el decurs de la valoració que féu el regidor Antoni Muntaner, sobre els pressuposts, es dirigí a mi personalment i no al PP com a grup, fent diversos comentaris, els quals, al meu criteri, eren ofensius cap a la meua persona. Per la qual cosa, per al·lusions, vaig demanar la paraula al final i vaig dir que per educació no contestava a les desqualificacions que m'havia dirigit el regidor Muntaner.

Lament profundament que la valoració que s'ha fet de la meua actuació, en la crònica referida, sigui treta de context, no valorant en la seva justa i objectiva mesura el que realment succeí.

Per bé que no és a mi, sinó al meu company de grup, a qui correspon fer una valoració pública del suport del grup municipal del PP als pressuposts municipals, consider positiva l'aprovació dels mateixos, ja que hi ha una contenció de la despesa corrent i dediquen una quantitat molt important al capítol d'inversions, principalment a l'edifici d'ESO i al pavelló cobert, entre d'altres coses.

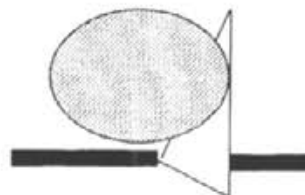
Joan Lluís Massanet
Regidor d'urbanisme

Programa Salari -Social

L'anomenat suport transitori ha rebut 16 milions de pessetes per fer efectives 77 sol·licituds aprovades, durant els tres mesos de desembre 95, gener i febrer 96. L'objectiu d'aquesta prestació es cobrir les necessitats bàsiques i realitzar activitats per a la reintegració de col·lectius d'aturats. La tramitació es fa mitjançant la xarxa d'atenció primària dels serveis socials dels Ajuntaments i Càritas Diocesana. Per l'any vinent hi ha previst un pressupost total de 140 milions a repartir entre el govern de la C.A. i el Consell Insular de Mallorca.

Escola de Vela Llatina

El CIM ha creat a Cala Gamba l'Escola de Vela llatina, amb l'intenció de recuperar aquest tipus de competició tradicional. Dirigida a joves en edat escolar, preveu admetre a altres interessats. La direcció és a càrrec de l'Associació Llatins de Fusta.

Temporada d'òpera.

Enguany es celebra la X Temporada d'Òpera al teatre Principal de Palma de Mallorca.

- La Bohème de G. Puccini (dies 15, 17, 20, 22 i 24 de març) a les 21 hores.

- Die Zauberflöte (La flauta màgica) de W.A. Mozart (dies 13, 15, 17, 19 d'abril) a les 21 hores

- Don Giovanni de W.A. Mozart (dies 2 i 4 de maig) a les 21 hores

- Bastien und Bastienne de W.A. Mozart (20 d'abril) a les 20 hores.

- Messa de Requiem de G. Verdi (12 de maig)

Enguany com a novetat trobam un espectacle especialment dirigit als joves de les nostres escoles

Aquest mes, segona entrega referida a les cròniques medievals:

Bernat Desclot, *Crònica*. Edicions 62; "La Caixa", *Les millors obres de la literatura catalana*, núm. 76. 374 pp.

Seguim dins aquesta popular col·lecció d'Edicions 62, tan accessible econòmicament i tan digna des de tot punt de vista. Existeixen altres edicions, com ja vaig dir, de més volada, per a bibliòfils i especialistes en la matèria.

La de Desclot sembla la més desapassionada i una mica més objectiva de les quatre grans cròniques. El fet és que l'autor, en no revelar-se protagonista directe dels fets, sembla parlar-nos amb la veu del simple observador. Ara bé, com diu Martí de Riquer, "tota la crònica de Desclot és caracteritzada per la impersonalitat (que no és el mateix que imparcialitat)".

A les primeres línies del pròleg podem llegir: "Ací comença lo llibre que'n Bernat Desclot dictà e escriví dels grans feits e les conquestes que faeren sobre sarraïns e sobre altres gents los nobles reis que hac en Aragó qui foren de l'alt llinyatge del comte de Barcelona". Gràcies a aquestes primeres línies sabem de manera inequívoca qui en fou l'autor. Si no fos per elles, l'obra hauria romàs sota el més estricte anonimat, ja que cap altra referència a Desclot hi podem trobar. D'altra banda, cap personatge no apareix documentat com a Bernat Desclot en el segle XIII. Qui fou, aleshores, l'autor de la *Crònica*? De les investigacions fetes per Miquel Coll i Alentorn, se'n desprèn que sota el nom del nostre autor s'hi amaga el de Bernat Escrivà, qui ocupà càrrecs administratius a la cúria de Gandia i com a tresorer reial.

Segons Carme Arnau, fou la conquesta de Sicília el fet que determinà la redacció del llibre. M. de Riquer diu que degué iniciar-se el 1283 i que

devia quedar enllestida cap al 1288. Donat que el *Llibre dels Feits* de Jaume el Conqueridor ens ha arribat a través de còpies del segle XIV, podem dir que la de Desclot és la més antiga de les quatre grans cròniques.

Coll i Alentorn, per més que la *Crònica* no presenta divisions estrictes en aquest sentit, hi estableix tres blocs destacats:

- Fets anteriors a Jaume I (capítols I a X)
- Regnat del Conqueridor (capítols XI a LXXIII)
- Regnat de Pere el Gran (capítols LXXIV a CLXVIII)

Si per l'extensió que ocupa dins la narració no quedàs prou clar que aquesta és la crònica de Pere II, el propi autor s'encarrega d'aclarir-ho a les línies que la clouen: "Ací fineix lo llibre del rei En Pere, dels bons feits d'armes que ell féu sobre sarraïns e altres gents, e com morí". Pensem, així mateix, que aquests són els aconteixements que Desclot conegué de primera mà o a través de testimonis directes i, per tant, els detalls es van fer més minuciosos i precisos.

Entre moltes d'altres qüestions, Desclot s'ocupa a la *Crònica* de l'enfrontament entre els dos germans, Pere el Gran i Jaume II de Mallorca, com a conseqüència del pas de les tropes del rei de França per envair Catalunya. Un episodi de gran dramatisme el trobam en el Cap. CXXXV, quan Pere II va contra el seu germà, i tot i demostrar a les gents de Perpinyà que Jaume II li havia signat un document de col·laboració i que després havia fugit, no aconsegueix calmar els ànims d'aquells qui creuen mort el seu senyor: "Vos nos havets mort nostre senyor lo rei de Mallorques!". "Malvada gent", els contesta el rei Pere, "jo no sé què us deïts com vos pensats que jo haja mort mon frare, vostre senyor, que no faria per res d'aquest món". Però res no sembla acontentar aquella massa humana: "Què ens havets fet nostre senyor lo rei de Mallorques?" insisteixen un i altre cop. "Vos lo havets mort!", criden. Pere, finalment, "viu que així era e que la gent se somovia tota e no le valia res son parlar". De la qual cosa en podem deduir, si més no i independentment de les raons de cadascú, l'estima i fidelitat que la gent de la ciutat de Perpinyà professava a son rei.

Però, com que del que es tracta és que llegiu vosaltres la *Crònica*, no en diré res més, a banda de recomanar-vos-la ben ferventment. Acabaré amb unes paraules que a la introducció d'aquesta edició ens deixa Carme Arnau: "Bernat Desclot ha estat considerat com un historiador modèlic, ja que,

malgrat la força patriòtica de molts fragments, i fins i tot el seu dramatisme, una gran sobrietat domina al llarg de tota la Crònica, i això li ha valgut el títol que li han donat les generacions posteriors de cronista exemplar de l'Edat Mitjana".

El mes que ve parlarem de la Crònica de Ramon Muntaner.

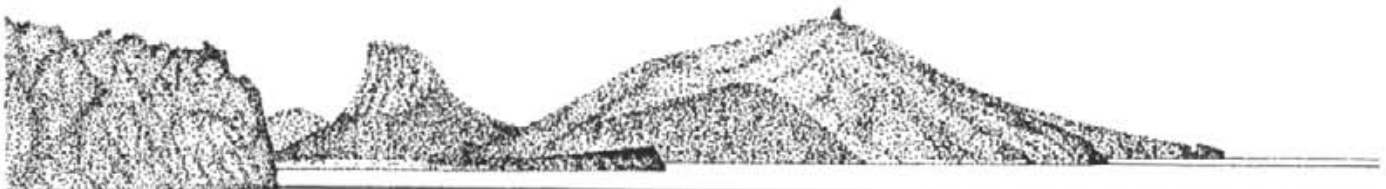
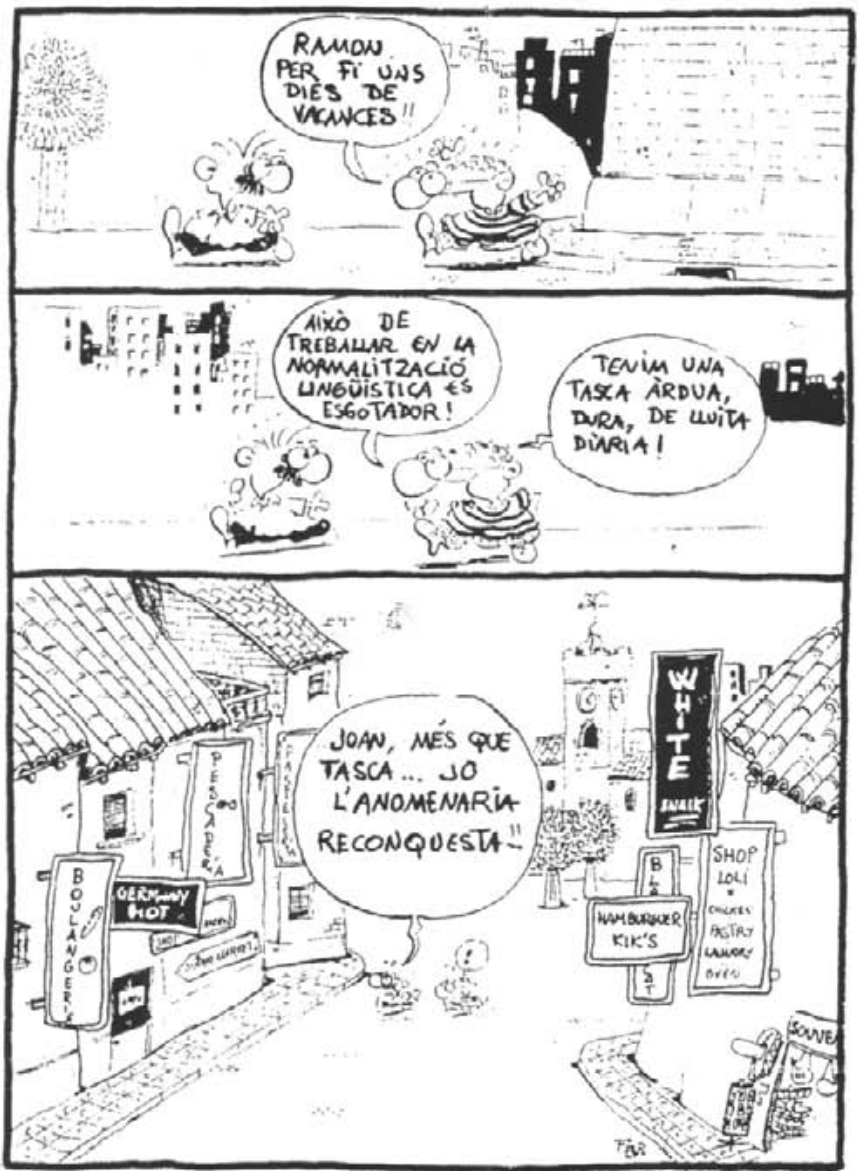
LLENGUA BRUTA

Aquest mes, el nostre guardó l'atorgam a la regidora de Cultura de l'Ajuntament de Palma, Carme Feliu. En declaracions fetes a "Diario de Mallorca" el passat dia 17 de març, manifestava: "Nadie ha dicho que se vaya a prohibir hablar el mallorquin, que deriva del catalán, para que éste se imponga".

Criatura, estàs segura que a tu et va això de la cultura? Estàs convençuda que aquesta és la feina que millor saps fer?

Que els déus s'apiadin de Ciutat i les seves gents!

Jaume Fuster Alzina

Conversa amb ...

Toni Perelló i Antònia Mª Riutort

Dos actors del grup local "Es Mussol", Antònia Maria Riutort i Antoni Perelló, han participat, recentment, de la celebració del quinzè aniversari del grup manacorí "Capsigranys". En aquesta celebració, en forma de muntatge escènic, hi han pres part com a actors convidats i d'aquesta experiència i altres assumptes relacionats amb el teatre és del que parlem tot seguit.

- Com ha estat que heu estat convidats a participar d'aquest últim muntatge de "Capsigranys"?

- Els "Capsigranys", per fer aquest últim muntatge, que duu per títol "Ja vénen, ja venen", varen contactar amb un director de València, en Pep Cortès. Quan li plantejaren de posar en marxa un espectacle que rememoràs els quinze anys del grup i els pressupòsits dels quals volien partir, el director veié la necessitat de comptar amb més actors i els "Capsigranys" es posaren en contacte amb cinc persones més, entre les quals hi érem nosaltres dos.

- Podem dir que això, d'alguna manera, és fruit d'una anterior col.laboració de dos membres dels "Capsigranys" amb el grup "Es Mussol" i del fet que ja us coneguessin?

- Evidentment. En Pep López i na Catalina Sureda varen dirigir l'últim muntatge d'"Es Mussol", "Questi fantasma", i aquest fet va ser determinant per conèixer-nos, tant a nivell personal com artístic. Això els va permetre saber que nosaltres podíem adaptar-nos a les necessitats que ara se 'ls plantejaven.

- I què ha suposat, per a vosaltres, aquesta experiència?

- Moltíssim. Des de conèixer un altre

grup de teatre, col.laborar amb gent provinent d'altres grups, com el "Teatre de la Vila", treballar amb directors professionals, conèixer noves tècniques de treball...

- Se us ha dit alguna cosa de la vostra actuació? Creis que n'han quedat contents?

- Pareix ésser que sí, que n'han quedat contents, al menys això en podem deduir de les mostres d'afecte que hem rebut. Pel que fa a l'actuació, com a mínim sembla que no hem desentonat. I que això t'ho digui gent que fa quinze anys que actua, i 'umpl de satisfacció.

- Si no anam errats, aquest "Ja vénen, ja venen" no és una obra prèviament escrita sinó un espectacle que s'ha anat creant sobre el mateix escenari, a partir d'improvisacions, tot i haver-hi un punt de partida.

- No anau gens errats. Hi havia, efectivament, un punt de partida, que no era altre que la primera obra que, fa quinze anys, el grup havia muntat: "Gimnèsies i Pitiüses", una història de Mallorca en versió de Guillem d'Efak. Ara bé, els plantejaments d'ara han estat totalment diferents i fins i tot contraposats, sobretot perquè el director tenia una visió completament distinta d'aquella original. A partir d'això, i sobre l'escenari, s'ha anat treballant moltíssim, amb molt de material, fins deixar-ho en allò mínim que el públic ha pogut veure.

- I quina impressió personal en teniu, del

muntatge, un cop que n'heu vist els resultats?

- Essent molt francs, hem de dir que abans d'estrenar teníem recels sobre si agradaria al públic, tant la idea com el seu desenvolupament. Afortunadament, hem vist que ha estat molt ben rebut. Així i tot, hem de dir que a l'espectacle, possiblement, li ha faltat una setmana més d'assajos, per tal d'acabar de perfilar alguns detalls que quedaren una mica enlaire, però això no ha estat possible, degut a fer feina dins uns límits de temps molt concrets i a la mateixa concepció de l'obra que partia gairebé del no res.

- L'obra l'heu representada a Manacor, només, però els "Capsigranys" també solen dur els seus muntatges a Ciutat. Ho fareu, en aquest cas?

- Des d'un principi, s'ha plantejat que sí, que s'aniria no sols a Palma sinó també a València, al menys quant a la disponibilitat del grup i en funció de poder entrar en els plans dels programadors tant del Teatre del Mar de Palma com dels de València.

- Des d'aquesta passa vostra, que com bé deis us ha permès de conèixer altre gent del teatre de Mallorca, quin dirieu que és el panorama teatral de l'illa?

- Bé, nosaltres, per ara, no hem passat de la comarca de Llevant, però el que es pot veure, no sols per la nostra experiència, és que hi ha un panorama encoratjador. Hi ha una sèrie de grups que estan treballant molt seriosament i experimentant noves possibilitats i intentant dignificar allò que fan. A l'illa és

molt difícil sortir de l'àmbit local amb unes certes garanties. Al públic li costa acceptar coses distintes d'aquelles que se li han vengut oferint al llarg de molts d'anys. Per altra banda, a Mallorca és difícil fer un circuit teatral, ja que hi ha pocs locals on poder representar, i arriscar-se a sortir suposa més costos que les despeses que tenen els grups peninsulars, a més d'esser difícil entrar en

aquells circuits que ja estan copats per grups d'allà.

- Mentrestant, com teniu "Es Mussol"?

- Després d'un mes de descans, esperem que en breu començarem a parlar seriosament d'allò que podem fer en un futur més o menys immediat. D'ànims estam bé i la gent té ganes ja de fer alguna cosa.

- Alguna idea concreta?

- No, què va! De moment ens veurem per parlar i plantejar-nos què volem fer. L'única cosa

clara és que volem fer alguna cosa, però res més.

Molt bé, esperem que el parèntesi no sigui tan ample com l'anterior.

I que n'Antònia Maria i n'Antoni segueixin tenint oportunitats de demostrar el seu excel·lent quefer a tots els escenaris de Mallorca.

contes d'es Padri Maleter

Es gegant de ses set cases (2)

Aquella guarda de nins de cada vegada estaven més astorada i esporuguida. En Toni, que era es més poruc detots, digué:

-Jo no vull entrar, que aquesta donassa no deixa de mirar-me i el que deu voler es tirar-me dins s'olla.

-No sé què hem de fer, -va dir en Bielet, que era es qui botava com un cabrit- *aquí defora em veig amb coratge de deixar-lo rendit donant voltes a ses cases, però d'aquesta donassa... el que deu voler és tenir menjar per tota sa setmana.*

En Tomeu, que de por quetenia tremolava com una fulla de poll i ses barres ja li havien pres es trot i semblaven unes castanyetes, es girà cap en Bernadet i li demanà:

-Què trobes, Bernat, què hem de fer ?

-Què hem de fer ? -contestà en Bernadet- *Lo que hem de fer és lo que mos digui sa madona. A sa barca, tanmateix, ja la tenim perduda i com que no podem triar... entrem i per ventura ella mos ajudarà.*

Quan foren dins sa casa, en Joanet, que era es més petit de tot i sempre demanava coses, es plantà davant sa dona i l'escometé:

-Per què teniu set cases en lloc d'una ?

Sa dona li contestà:

-Aquest gegant ja fa molts d'anys que va venir d'Àrica, ell és moro i desembarcà devers sa Mesquida. Aquí hi vivíem mon pare, ma mare i ses meves sis germanes, però es gegant matà es pares i se'ls menjà i a nosaltres ens va fer ses seves dones i com que som set germanes tenim set cases.

En Joanet li tornà demanar:

-I per què vol tantes dones es gegant ? Mon pare només té ma mare.

-En vol tantes per poder tenir molt de menjar i no patir fam de res, però mos tracta molt malament, mos tupa a totes. Però lo que heu de fer ara mateix i sense perdre temps és amagar-vos, anireu un a cada casa i així s'olor estarà més escampda i vos tindrà mals de trobar.

Ja vos podeu imaginar es ulls que badaven aquells ninets i quines orelles per no perdre res del que deia aquella dona. Grocs i blancs com sa paret, entraren a un passadís secret, per davall terra, que comunicava ses set cases i del que es gegant Cusia no en sabia res.

Aquella dona deixà un nin a cada casa i no ho havia acabat de fer quan se sentiren unes potadotes que semblava que arribava un regiment.

Quan va esser davant ses set cases pegà uns cridots tan forts que els sentien d'una hora lluny:

- "Ma Ku Lla" !... "Ja La Ma" !

Això devien esser flastomies en àrab. Entre i entre demanava per les seves dones:

-Jerònia ! Bel ! Tonina ! Joanaina ! Pepa ! Bartomeva ! Francinaina ! Sortiu... que he de xerrar amb totes, sortiu he dit... "Ma Ka Ku" ! "Ja La Ma".

Com s'esplet d'un llamp sortiren totes davant el portal de ca seva.

-Sent olor de carn humana... i n'he de sopar aquesta nit. "Ma Ka Ku" ! "Ja La Ma" !. Avui m'ha anat molt malament i no he tastat res d'es mati ençà quan na Joanaina m'ha preparat tres ribells de sopes amb llet. Tot lo dia faig badalls i quasi m'he esqueixat sa boca. I vos dic que sent olor de carn humana i n'he de sopar aquesta nit. Tenc una fam que m'alça !

Com més anava més cridava i aquelles dones ja no sabien com aturar-lo i ja veien cames i braços per dins es caixals d'es gegant Cusia.

Na Tonina, que era la major i la més agoserada i estava avesada que es gegant li donàs qualche pallissa, es revesti de coratge i li digué:

-Cusia, per aquí no hi ha ningú.

-A mi no m'has de dir mentider, sent olor de carn humana i quan jo sent olor és que sent olor !

-Tu sempre estàs a ses mateixes, -contestà na Tonina- *a tu lo que et passa és que amb es costipadot que aplegares ahir vespre assegut a sa serena tens es nas embossat. I no t'he dit, avui mati, abans d'anar-te'n, que soparies d'es peix que es meu cosí de Cala Rajada em duria. Una tonyina de prop de vint arroves ha pescat dins Cala Gat i l'hem feta en es forn per sopar tots plegats.*

-Sopar tots plegats ? No hi hem sopat mai i ara hi sopariem ! Ca barret ! Amb es temps que fa que no he menjat un peix que té es cap lluny de sa cova, sopau voltros de pa amb oli fregat amb tomatis i no facem comèdia. I jo que creia sentir olor de carn humana.

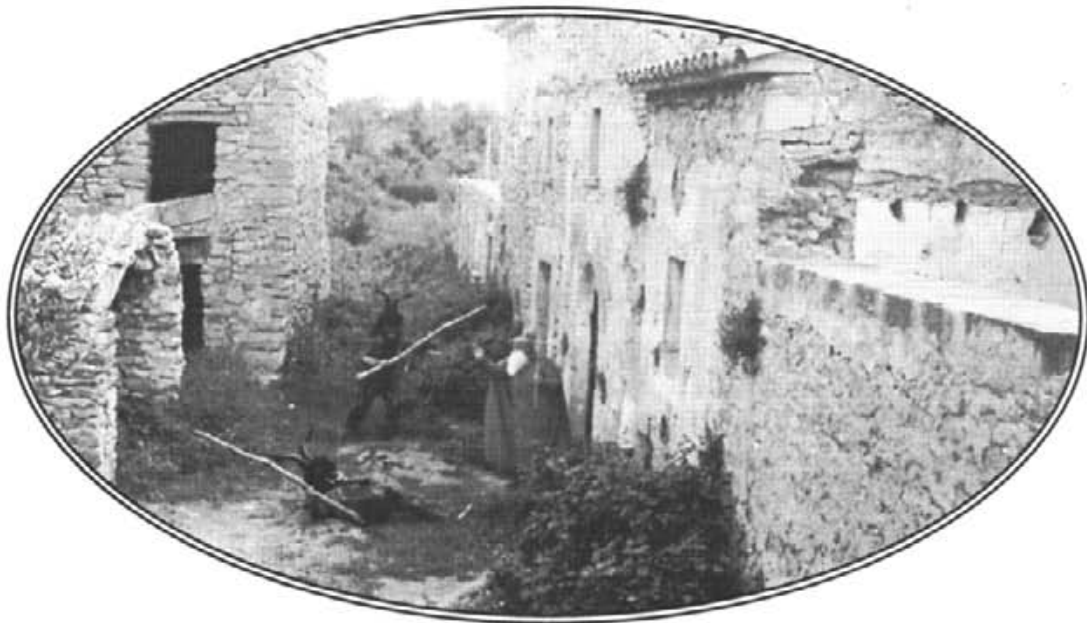
-Carn humana ... olor de butza és lo que ets tu

-digué na Tonina- *i sa fam que dus enrere i es nas tapat et fan sentir olors rares, i ara series capaç de dir-mos que tenim ses cases plenes dal.lots.*

-I és clar que em pareixia sentir olor d'al.lot, però comprenc que no pot esser que hi hagi nins que arribin per aquí dalt, i si n'hi arribassin, podeu estar segures que me'ls passaria p'es caixals. Deixem anar de comèdies i parau taula que no hi veig de cap bolla de sa fam que tenc.

Posaren ses quatre rostidores grosses plenes de tonyina i patates damunt sa banca llarga i en Cusia es posà a menjar i menja que te menja fins que només quedaren ses espines. En acabar va fer quatre rots que ses cases tremolaren.

Entre totes pararen taula i en un sant i amén no hi mancà res, tragueren un talec i una pultrú que feien gana, un camaiot amb unes tallades blanques que feia manjera, un bisbe mig encetat, formatge vell que s'esfurmicava, formatge malalt i tendre, feren una truita amb patata, un plat amb pallarofes de xuia a punt de torrar, hi havia tomatis de rastet i es cetri per fer pa amb oli, un rast de botifarrons fets d'uns dia abans, ous bollits i més coses. Quan ho tengueren a punt i es al.lots envoltant sa banca entrà na Joanaina amb un parell de pans blancs d'es matí; na Pepa dugué una coca amb tallades que encara feia xiu-xiu; na Jerònia comparegué amb una graixonera de sopes amb col, calentetes; na Bartomeva va treure un ribell de flam; na Francinaina comparegué amb un cistell amb fruites de tota casta: codonys i nesples fins i tot hi havia; na Tonina s'entregà amb una senalla de moneiatos

Na Francinaina li digué:

-Supòs que ara et dormiràs.

-Dormir, dormi... que no tens es cap clar? Lo que he de fer és acabar de sopar i, voltros enlloc de badar lo que heu de fer és dur-me sa llet amb figuera i que sia ben dolça.

Quant es va haver empeçolat es dos ribells de llet i va esser a sa darrera cullerada, es cullerot li caigué de ses mans i es posà a roncar tan fort que ses cortines es movien. En estar ben adormit li tragueren ses botes i les amagaren, cosa que feien cada vespre, perquè no sabia caminar descalç, i d'aquesta manera tenien segura al manco la nit. Deixaren na Bet de guàrdia i partiren a sopar a sa casa d'enmig.

torrats que feien gana. Era un caramuller de menjar el que hi havia damunt aquella banca, però aquells nins no en tenien gens de gana sentint es roncos des gegant, i no perdien de vista la finestra de darrere per si entrava en Cusia i havien de fugir.

Na Francinaina, que era molt agoserada, els digué:

-Ara, lo que hem de fer és sopar ben sopats i després vos colgarem dins es nostros llits i noltros prepararem sa vostra fuga de demà mati. Ara que estam tots plegats mos heu de prometre que si d'aquesta en sortiu, quan sigieu grans tornareu per alliberar-mos d'es gegant Cusia, que noltros ja no podem aguantar-lo.

(continuarà)

Josep Mascaró Pasarius, Medalla d'Or de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears 1996

A proposta del president del Govern Balear, l'executiu aprovà dia 15 de febrer passat la concessió de la Medalla d'Or de la Comunitat Autònoma a Josep Mascaró Pasarius pels seus mereixements intel·lectuals, d'investigació i salvaguarda de la toponímia de les Illes Balears, i per la contribució dels seus treballs a la defensa, catalogació i concreció del llegat arqueològic de les nostres Illes.

Josep Mascaró Pasarius, nat a Alaior (Menorca) l'any 1923, està considerat com una de les principals autoritats en el camp de l'investigació arqueològica i toponímica de les illes Balears.

De formació autodidacta, Mascaró Pasarius ha duit a terme una important labor investigadora tant a Mallorca com a Menorca. La seva incansable recerca li ha permès descobrir gravats rupestres, dòlmens, pujols fortificats i reductes prehistòrics costaners, així com restes de noves taules.

La seva obra intel·lectual ha aportat a la cultura de les nostres illes importantíssims repertoris complets, inventaris, catàlegs i sistematitzacions taxonòmiques d'un valor cultural incalculable. De la seva obra ingent, Mascaró Pasarius destaca el *Corpus de toponímia de Mallorca* i el *Mapa General de Mallorca*, obres a les quals va dedicar deu anys de la seva vida.

Són nombrosos els premis que Mascaró Pasarius ha guanyat al llarg de la seva vida. En destacam el Jaume I d'investigació de l'Institut d'Estudis Catalans, aconseguit en dues ocasions en 1957 i 1983; el Ciutat de Palma (1962); el Josep Puig i Cadafalch d'Arqueologia (1964); el Joan Ramis i Ramis de l'Ateneu de Maó (1968); el d'Arqueologia Balear Luis R. Amorós (1972) i el Sanchis Guarner (1989).

Mascaró Pasarius és actualment membre de la Real Academia de la Historia y de las Bellas Artes de San Fernando amb seu a Madrid, de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Sebastià de Palma i també de l'Institut Menorquí d'Estudis.

Celebració del Dia de les Illes Balears

Illa de Menorca, dies 9 i 10 de març

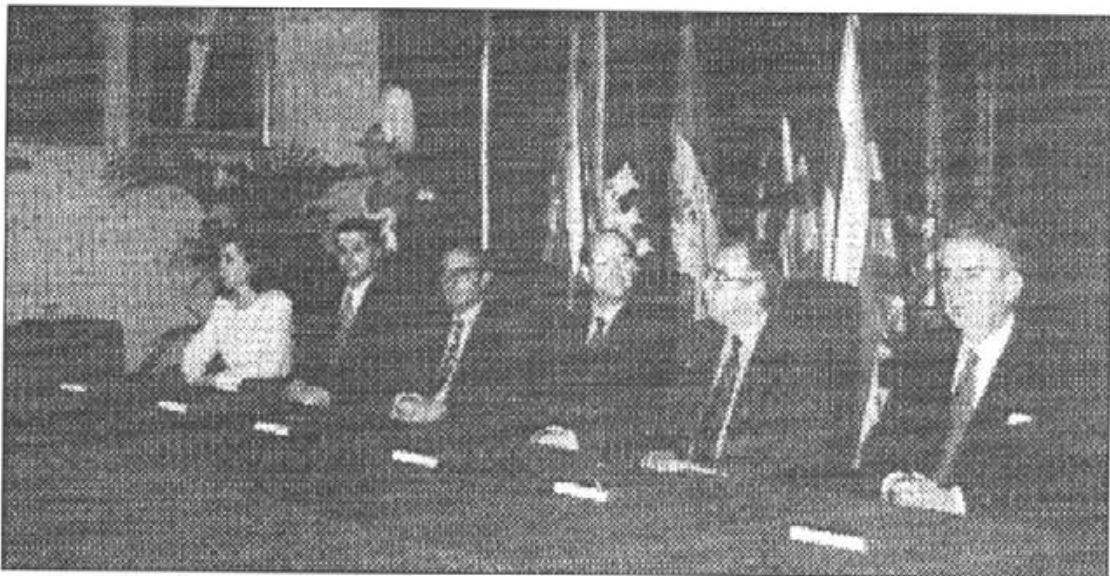
Els passats dies 9 i 10 de març es va celebrar a l'Illa de Menorca els actes commemoratius del dia de les Illes Balears. Aquests actes es varen compartir entre Maó i Ciutadella de Menorca. Hi eren presents el President de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, Cristòfol Soler, la Presidenta del Consell Insular de Mallorca, el President del Consell Insular de Menorca i el Vicepresident del Consell Insular d'Eivissa i Formentera, juntament amb els components del Govern Balear. El dissabte dia 9, després de dinar, el President Soler va fer una roda de premsa convocant als diferents mitjans de comunicació que allà hi estàvem presents. En aquesta roda de premsa es tractaren diversos temes d'actualitat. Així i tot, el President Soler va dir que un dels objectius d'aquesta legislatura era la transferència de més competències del Govern Central a l'Autonòmic i del Govern de les Illes als diferents Consells Insulars. Quant a l'aniversari de l'Estatut d'Autonomia va dir que s'havia d'aconseguir una festa més popular i menys institucional, incrementant el sentiment de poble a nivell social, civil i cultural i cercar els punts en comú de les diferents Illes que conformen la Comunitat Autònoma.

El mateix dissabte hi va haver un concert a l'Església dels Socors de Ciutadella, ofert per l'Orquestra Simfònica de les Illes Balears "Ciutat de Palma" dirigida per Philippe Bender, la capella Davivica de Ciutadella dirigida per Gabriel Barceló Martí, acompanyats al piano per Kiev Portella, interpretant música de Beethoven, Tomás L. de Victoria i de Francis Poulenc, el concert va ser excel·lent i va tenir un final apoteòsic amb l'obra de Beethoven titulada "Fantasia per a piano, cor i orquestra".

El diumenge 10 de març hi va haver una missa solemne concelebrada a l'església de Santa Maria de Maó i presidida pel Bisbe de Menorca.

Al migdia es va celebrar l'Acte Institucional i lliurament de la Medalla d'Or de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears al Sr. Josep Mascaró Pasarius. Aquest acte es va celebrar dins el marc del formidable Saló Gòtic de l'Ajuntament de Ciutadella de Menorca. Hi intervingueren l'Il·lm. Sr. Gabriel Allés Vázquez, Batle de l'Ajuntament de Ciutadella de Menorca; l'Hble. Sr. Cristòfol Triay Humbert, President del Consell Insular de Menorca, el Molt Hble. Sr. Joan Huguet Rotger, President del Parlament de les Illes Balears, el Sr. Josep Mascaró Pasarius, i el Molt Hble. Sr. Cristòfol Soler i Cladera, President de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. Del parlament del President Soler cal remarcar les següents paraules: *"Pensem que és recomanable instituir, com ho hem fet fins ara, la festa de l'autonomia. No debades és la fita més notable de la història política de les Balears des de molts de segles ençà."* Així mateix va remarcar el fet autonòmic i cercar els punts d'unió entre les diferents Illes.

Jaume Taberner i Magí Ferriol, Associació de Premsa Forana de Mallorca

BEQUES D'INVESTIGACIÓ i RECERCA DE TEMES DE CULTURA POPULAR DE CAPDEPERA

Capdepera, com tots els pobles de Mallorca, compta amb una rica tradició cultural de rondalles, cançons, dites, costums, etc. que han servit perquè l'home i la dona gabellins coneguessin, s'hi relacionassin i interpretassin, el medi on vivien.

Aquest conjunt d'expressions són una rica tradició que s'ha trasmès de forma oral de generació en generació. Algunes s'han perdut, d'altres son a punt de perdre's.

L'Ajuntament de Capdepera vol:

1. impedir que aquest patrimoni es perdi per a sempre.
2. estimular les persones que vulguin treballar qualsevol d'aquests aspectes
3. fer-ne un aplec i publicar-ho perquè tothom pugui tenir-hi accés.

És per això que fa pública la

CONVOCATÒRIA DE 2 BEQUES D'INVESTIGACIÓ i RECERCA DE TEMES DE CULTURA POPULAR DE CAPDEPERA, AMB UNA DOTACIÓ DE CENT CINQUANTA MIL PESSETES (150.000.- Pts) CADA UNA, i que es regiran per les BASES següents:

1. **BENEFICIARIS:** Podran ser beneficiaris d'aquestes beques persones, grups i associacions, sense distinció d'origen, residència ni límit d'edat.

2. **TEMA:** El tema de les beques 1996 serà l'aplec, anàlisi i propostes didàctiques de les rondalles, llegendes, contes i contarelles populars de Capdepera o que facin referència a Capdepera.

3. **DOCUMENTACIÓ:** Per optar a la selecció i concessió de les beques, s'haurà de presentar:

a) Projecte del que es desitja dur a terme, periodització i calendari d'execució (que mai no podrà excedir de 9 mesos)

b) Currículum del/s participant/s.

c) Sol·licitud de participació i acceptació de les bases d'aquesta convocatòria. L'imprès es facilitarà a l'Ajuntament.

S'haurà d'esmentar si el projecte té concedida alguna altra ajuda o subvenció (indicant-ne l'origen i la quantia).

Tota la documentació haurà de ser mecanografiada i redactada en català.

4. **PRESENTACIÓ:** La documentació serà lliurada en un únic sobre tancat (que sols podrà obrir el jurat) bé per correu certificat o personalment a l'oficina del registre municipal, Plaça sitjar, 5; 07580. Capdepera (dies laborables, de dilluns a divendres de 8 a 15 hores).

5. **DATES:** El període de lliurament d'aquesta documentació serà de dia u al trenta-u de maig de 1996.

6. **DECISIÓ:**

a) Un jurat, integrat per especialistes i persones de reconegut prestigi, decidirà el projecte seleccionat. Formarà part d'aquest jurat: Batle de Capdepera o persona amb qui delegui; Caterina Valriu, professora del departament de Filologia Catalana de la UIB; Jaume Guiscafré, llicenciat en filologia catalana; Jaume Fuster i un tècnic municipal.

b) Les beques podran ésser declarades desertes, segons el criteri del jurat. També es podrà dividir el seu import entre varis participants.

c) El veredict del jurat i la informació pública sobre el resultat d'aquesta convocatòria es farà pública abans de dia trenta de juny.

d) La documentació no becada podrà ser recollida al Departament de Cultura de l'Ajuntament de Capdepera, en un termini no superior a 30 dies, després d'haver comunicat el veredict als participants.

7. **LLIURAMENT:** El lliurament de l'import econòmic de les beques es farà en dos terminis: la meitat després de l'anunci del veredict i la resta en finalitzar i lliurar el treball, d'acord amb el calendari proposat.

Si a criteri del jurat el becari no aconsegueix el desenvolupament de les tasques programades, l'Ajuntament es reserva el dret de procedir com cregui convenient i, fins i tot, sol·licitar la devolució de la quantia rebuda.

8. **PUBLICACIÓ:** Els treballs becats podran ser editats i/o divulgats a criteri de l'Ajuntament. L'autor està obligat a cedir-ne tots els drets derivats de la seva edició i a fer-ne una exposició pública (conferència) al llarg de la festa del llibre de l'any 1997.

9. **ACCEPTACIÓ:** La participació en aquesta selecció i convocatòria suposa l'acceptació d'aquestes bases i de les decisions del jurat nomenat a l'efecte.

10. **JURAT:** Les decisions del jurat seran inapel·lables. El jurat es reserva el dret de resoldre, segons el seu bon criteri, qualsevol contingència no prevista en aquestes bases.

Capdepera a 22 de març de 1996

Cartes a Cap Vermell

Urinari

Quan es produeixen concentracions festives o esportives a la plaça dels Pins, molts fan les seves pixerades darrere dels cotxes o en el jardí del "Chocolate".

I l'urinari de la plaça, tancat amb pany i clau, mentrestant.

Un veïnat

Cans a lloure

Es veuen, inclús en el centre de Cala Rajada, molts de cans abandonats cada temporada.

No seria possible recollir-los amb més rapidesa?

Un amant dels animals

Festes de Carnaval

Algunes pandilles d'al.lots aprofiten aquestes festes per tirar-se ous els uns al altres. Això té un caire rústic. No entona dins aquesta vila que és avui Cala Rajada.

No es podria eliminar aquest costum?

"Farandulero"

EN COS DE CAMISA

Ni una paraula més alta que l'altra.

Mesurats.

Cercant el diàleg i comprenent les posicions dels altres.

Tolerants.

Qui els ha vist i qui els veu!

La "t" de Cala Rajada

Recentment, un d'aquests aficionats a donar receptes lingüístiques sense tenir-ne ni idea comentava a un diari que el conseller Rotger hauria d'escriure el seu cognom prescindint de la *t*, de la mateixa manera que permet que s'escrigui Cala Rajada. Era l'observació pretesament irònica d'un "gonella" de tants, l'observació d'un d'aquests que no fan sinó embullar la troca i sembrar la confusió. No mereixeria que li dedicàssim ni un minut del nostre temps si no fos perquè es posava el nom de Cala Rajada a la boca, quan aquí, al menys a nivell institucional, ja fa temps que tenim les coses clares. No tant entre alguns sectors privats, com comentarem tot seguit.

A propòsit de la grafia *rajada* ja s'han dit coses a bastament, per bé que, com es pot veure, n'hi que s'entesten a no entendre-ho. A finals del segle passat, quan es va consolidar el ucll urbà de Cala Rajada, la disbauxa ortogràfica de la nostra llengua era notable. Una llengua proscriu a l'administració i a l'escola, es permetia solucions gràfiques sense cap ni peus, sovint contradictòries i quasi sempre mancades de tot rigor científic. Consultar els arxius municipals de Capdepera constitueix una prova d'això que estam dient, i en ells hi podeu trobar anotacions referides a *Cala Rayada* o a *Cala Ratchada*.

Toti que en aquestes breus línies ens veim obligats a prescindir dels signes de transcripció fonètica, intentarem explicar sucintament la qüestió. En català tenim un so que anomenam fricatiu alveolar sonor que té dues grafies: *gij*. És el so que trobam a paraules com *passeja*, *copeja*, *planeja*, *roja*, *truja*, etc. En parlars dialectals, a vegades aquest so fricatiu es fa africacat i sona, més o menys així: *passetja*, *copetja*, *planetja*, *rotja*, *trutja*. La forma correcta d'escriure-les, però, és la primera, solament amb *j*. Les raons per les quals es proposen unes o altres solucions no són mai capritxoses. Els lingüistes parteixen de l'etimologia de cada paraula i segueixen la seva evolució al llarg del temps. En cada moment històric, per a cada llengua i per a cada paraula, es solen presentar variants formals, sovint insignificants, per damunt de les quals es proposen solucions unitàries sempre que això és possible. En el cas concret de *rajada*, res no permet acceptar una grafia com la de *ratjada*, ni des de l'origen llatí de la paraula *-raia-* ni des de la seva posterior evolució.

Quan el Govern Balear va decidir normalitzar la toponímia dels municipis de les illes, ho va fer seguint els criteris dictats per la UIB. Criteris estrictament científics, val a dir-ho. No es tractava de fer la punyeta a ningú, sinó de recuperar les formes genuïnes nostres. Porreras era Porreres, Lluch era Lluc, La Puebla era sa Pobra i Cala Ratjada era Cala Rajada.

Pareix ésser que entre els hotelers de la nostra zona existeix la consigna, al menys així ens ha arribat de fonts oficioses, de seguir escrivint *Cala Ratjada*. Diuen que ho fan per matenir una imatge de molts d'anys, ja arrelada, i per no embullar els turistes. Nosaltres creim que els hotelers haurien de considerar dues coses. En primer lloc, els turistes es poden sentir realment embullats rebent propaganda amb la grafia *Cala Ratjada* i després arribar aquí i trobar-se amb tota la retolació de carreteres i de tot ordre amb la grafia correcta de *Cala Rajada*. Per tant, en aquest sentit caldria que s'ho pensassin detingudament. D'altra banda, creim que als hotelers no els agradaria ni poc ni molt que el departament de Filologia Catalana de la UIB els digués com han de preparar un buffet, com han de vestir els cambrers o com han d'organitzar l'economat. D'hotels n'entenen els hotelers, més que no els filòlegs. No seria, aleshores, una actitud intel·ligent de part seva acceptar que de la llengua n'entenen més els filòlegs? Ens sembla que entre la gent del sector hi predominen les persones cultes. No anar contra corrent, és a dir, contra la ciència lingüística, pensam que en seria una bona prova.

Al capdavall, seguir entossudits en guerres d'aquesta mena no du enlloc. Més ben dit, si que hi du. Du a situacions com la d'un bar de Cala Rajada que reparteix targetes amb la grafia *Cala Radjada*. I per què no?

*PSM-Nacionalistes de Mallorca
Agrupació de Capdepera*

RONDALLES DE MALLORCA DE L'ARXIDUC LLUÍS SALVADOR (2)

El tema d'una Mediterrània islàmica i d'una Mediterrània cristiana constituí una important preocupació per a Lluís Salvador. El qual no parlava d'islamisme sinó de poble àrab; es declarava pro-arabista: "*Cal haver viscut amb els àrabs, haver format poble juntament amb ells, conèixer els seus costums, per a gaudir de l'encís de la manera d'ésser dels orientals*". (1)

L'arxiduc descobrí arabismes ètnics, lingüístics i folklòrics en la cultura de les illes balears. Sobre els contes escriu que "*malgrat l'estil local i el caràcter autòcton d'algunes contarelles, Mallorca s'agermana amb Itàlia i França, on el recopilador hi trobaria un bon camp per a les comparances*". (2)

Aquesta admiració que sentia l'arxiduc per la cultura àrab quedà palesa en el conjunt de miradors que féu construir als voltants de la possessió de Miramar. Un sentiment que també es percep en la lectura de les rondalles, la majoria de les quals fan referència a la cultura àrab.

La rondalla de "Es moro cego" fou recollida a Valldemossa i Artà (3); l'acció està situada en els puigs de na Fàtima i de na Maians, situats en els municipis de Puigpunyent i Capdepera, respectivament. En el recull de rondalles consta la versió valldemossina, segurament pel fet de ser Fàtima un nom àrab i encaixar millor en el contrast cultural orient-occident. En aquesta ocasió m'interessa donar la versió artanenca per situar els fets dins el nostre municipi.

Els contes d'origen àrab o amb referències orientals destaquen per la maravellosa recreació d'un món màgic ple d'encantaments. Recordau, per exemple, la referència bíblica als tres Reis Mags d'Orient. Les nostres rondalles de caire oriental parlen de tres classes d'objectes encantats: fonts, plantes i tresors amagats.

El moro cego

A Alger hi havia un captiu mallorquí que estava a ca un senyor moro que era cego i l'havia comprat com a esclau.

Aquest captiu era molt estimat d'es seu senyor, perquè era molt bon jove i sabia fer molt bé totes les feines.

Un dia es senyor li digué:

-Si tu fessis allò que jo et diria i no m'enganàssis, jo te donaria sa llibertat i tots els doblers que voldries.

-Diga què vol que faça.

-Si t'enviàs a Mallorca, no tornaries perquè és la teva terra, però si tornàssis jo t'assegur que estaries content de mi.

-Diga que vol que faça a Mallorca; confii amb la meva paraula.

-Tú, d'aquina vila de Mallorca ets ?

-D'Artà.

-Deus sabre es puig de na Maians ?

-Si, senyor, i molt que l'he trescat anant a fer càrritx.

-Idò bé. Te donaré set parells de sabaters i amb aquests parells de sabates te n'aniràs a Mallorca.

En esser allà te posaràs, en dilluns, un parell de sabates i te n'aniràs a dalt es puig de na Maians i t'hi passejaràs tot el dia.

Es vespre te treuràs les sabates, els hi faràs una senya per sabre que són les de dilluns i les estaràs ben estojades.

L'endemà, dimarts, te posaràs un altre parell de sabates i te'n tornaràs dalt es puig de na Maians i t'hi passejaràs tot el dia. Es vespre els hi faràs una senya per conèixer que són les sabates que has duites es dimarts i també les estaràs ben estojades.

Es dimecres te posaràs unes altres sabates i faràs allò mateix; i es dijous ho repetiràs, i es divendres i es dissabte fins en es

diumenge que duràs es parell de sabatres que farà set, i a tots els senyeràs el dia que les has duit.

Llavors tornaràs aquí tot d'una i me duràs es set parells de sabates ben embolicats i molt alerta no perdre-ne cap.

-No tengue ànsia, que tot es farà així com vosté diu, digué s'esclau.

-Bé, digué es senyor. Si tu tornes venir jo t'assegur que no et sabrà creu, perquè llavors te donaré la llibertat i tots es doblers que vulgues.

Es captiu se'n vengué a Mallorca, va fer tot allò que es amo li havia dit, i se'n tornà altra vegada a Alger, i li dugué ses sabates ben acondicionades.

Quan el senyor el sentí que tornava es posà molt content, perquè ja se pensava que no hi tornaria i tot d'una va agafar es parell de sabates d'es dilluns, les se va passar i fregà per davant la vista... i res.

Agafà es parell que feia set, que era el d'es diumenge, el se passà per davant la vista i tot d'una va quedar curat de la ceguera i hi va veure d'allò més bè. I va esser per sa virtut de ses herbes que havien trepitjat aquelles sabates.

El senyor se tirà en el coll d'es captiu i li començà a donar besades, i llavors sa llibertat i un partida de taleques de doblers.

Es captiu va tornar a Mallorca i va estar ben arreglat tota la vida, i es seus descendents encara són rics.

Aquest tipus de rondalles maravoloses que tracten de plantes encantades també foren recollides per mossèn Alcover, de les quals la més coneguda de totes és la *Flor romanial* que "*ho cura tot i estava dalt d'un grandió penyal de s'alçada de quatre o cinc campanars, en forma de bec, tot esvorallat, boirós, blavenc*" (4) o "*una herba que deixaren es moros que només floreix es dissabte de sant Joan; lluu com una llum i cura qalsevol mal d'ulls*". (5)

En *Es Moro cego* apareixen nombrosos símbols. Les muntanyes estan plenes de simbolisme; en la seva cucua s'ajunten el cel i

la terra; pel moro cego la gran esperança de curar el seu mal està en aquesta planta encantada situada al cim d'una muntanya, és a dir, en el camí que va de la terra al cel.

El número 7 és màgic; repetir set vegades el mateix és una norma màgica d'acció que permet accedir a la instància o lloc encantat. El número màgic "7" ja apareix en els contes àrabs de "*Les mil i una nits*", una recopilació del segle X que tengué una influència molt significativa en la narrativa popular europea. A les rondalles recollides per mossèn Alcover apareix moltíssim aquest número i amb significats diferents; devagades vol simbolitzar tot un cercle de la vida: "*d'es cap de set anys es comte tornà de la guerra*" (6); d'altres vol significar que és tot lo món: "*la reina sap encara set vegades més que el rei. I dò bé, na Fadeta sap set vegades més que la reina*" (7). A n'*Esperdenyeta* també hi surt: "*Jo som la mort que et venc a matar, si no et menges aquests set cagaions de ca!*" (8).

A les rondalles maravoloses l'heroi sempre aconseguix, a més de casar-se amb la filla del rei, tot l'or que desitja. El nostre heroi no arriba a tant, ha de conformar-se en aconseguir la llibertat que té un gran valor i una partida de taleques de doblers que venen a substituir l'or; aquesta referència ens indica que la rondalleta pertany a l'Època Moderna.

Les sabates simbolitzen el mitjà a través del qual es pot accedir a allò que els ha de solucionar tots els problemes.

Amb les nostres estructures mentals fetes de pragmatisme i d'argumentació més o manco lògica no és gens fàcil captar el gran contingut cultural que ens aporten les rondalles perquè aquestes s'expressen mitjançant símbols i trets culturals que actualment han perdut el seu sentit. Aquest és el "tesor amagat" de les rondalles.

Josep Terrassa

(1) i (2) Sebastià Tries Mercant. L'Anòdic Lluís Salvador, una història de vida. Edicions Cort. Col·lecció Vell Marí. 1993

(3) Aclariment que es fa a una nota a peu de plana.

(4) Rondalles de mossèn Alcover. Tom II, pags. 85-94

(5) idem "Una herba que deixaren els moros". Tom XXIV, pag. 33

(6) idem "La comtessa sense braços". Tom II, pag. 128

(7) idem "El castell d'irras i no tornaràs". Tom VII, pag. 57

(8) idem "n'Esperdenyeta". Tom VII, pag. 94

LES DONES, ENCARA

L'altre dia, a l'aeroport de Barcelona vaig pujar al bus que, des d'allà, m'havia de transportar fins al centre de la ciutat. El conductor, millor dit, la conductora, era una dona jove que, per cert, va menar l'autocar amb molta perícia.

Si avui coment aquest fet, és perquè encara em vaig sorprendre a mi mateix, estranyant-me que fos una dona i no un home la que estava asseguda davant el volant. Tot i que deim -jo el primer- que tenim ben assumits els drets de les dones, a l'hora de la veritat encara ens sorprèn que una feina com la de menar un autobús de transport públic sigui una senyora la qui la du a terme.

Potser la força del costum, la tira d'anys de veure-ho d'aquesta manera sigui el motiu que provoqui encara en nosaltres la sorpresa.

Aquesta feina, com qualsevol altra, no té perquè ser exclusiva dels homes. A la pràctica, però, a l'hora d'ocupar certs càrrecs públics o d'empresa, aquests són regentats majoritàriament pels varons. Serà tal vegada perquè tenim por que les dones ho facin millor que nosaltres? I el paper de la dona dins l'Església? Fins quan serà relegat a un segon o tercer lloc quan de fet són elles les que ens treuen les castanyes del foc a la catequesi, acció social, litúrgia i altres ministeris eclesials?

És ben hora que ens convertim de les nostres actituds masculines i deixar que les dones ocupin el lloc que els correspon dins la societat i dins l'Església.

Andreu Genovart Orell

BATEC

El dia 3 de març es fa fer la llum. Després de tres anys pregant per unes eleccions anticipades, els conservadors espanyols varen veure el seu desig fet realitat: el poble estava convocat a dir-hi la seva. I així va ser. Una altra vegada, després del ritual de ficar el sobre dins l'urna, tornar-lo treure i comptar els vots, vàrem conèixer la voluntat popular. Com era previsible, el PP guanyà i es produí un fet curiós: la mateixa nit de les eleccions passaren de la victòria històrica a una profunda tristesa i frustració. El PSOE, partit derrotat, visqué un efecte contrari, passant d'una tremenda apatia a una eufòria descontrolada i escèptica. Què havia passat? Senzillament, els qui esperaven arrasar, fer una majoria absoluta, inqüestionable, es quedaren amb una victòria pírrica (personalment, crec que és bastant lògica, tenint en compte el missatge i l'oposició històrica feta durant aquests anys). La cara del senyor Aznar, a la seva primera compareixença pública, va ser tot un poema.

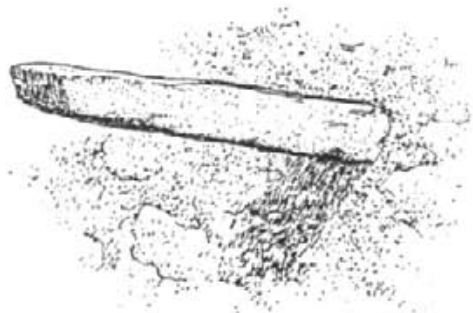
Els derrotats, pel contrari, sortiren davant les càmeres amb un somriure ben ample. Pareixia que els havia tocat la Primitiva. La desfeta prevista no havia estat de la magnitud que ells mateixos esperaven. Les enquestes tornaren fallar!

L'endemà fou encara més emocionant. S'inicià un ràpid i descarcat transformisme polític. Els bons resultats dels partits nacionalistes, ha situat aquestes formacions en una posició clau de cara a la formació de govern. I aquí els estratègies populars (per cert, deuen ser ben xerecs) han errat durant tres anys d'oposició i quinze dies de campanya. Tan segurs estaven de la majoria absoluta que s'han posat contra tots per rapinyar quatre vots, especialment contra els nacionalistes. I ara, cosa del destí, els toca festejar. Ja no és dolent que els catalans i bascs participin del govern, quan el seu recolzament anterior era pur mercantilisme. Ara és una qüestió de responsabilitat.

El poble ha triat i ha deixat enrere aquells anacrònics missatges electorals: PP, "Amb la nova majoria", una majoria més aviat escassa i decebedora. PSOE, "Espanya en positiu", tot depèn del cristall amb què es miri. IU, "Decideix", menys que mai. PSM, "Ara sí", idè no, per ara no. UM, "Vota per Mallorca", i Mallorca no els votà.

L'únic eslògan vigent és el de CiU: "Catalunya és la clau".

Tres i no res

Esports a Cap Vermell

JUDO

Es pot dir que ha estat molt positiu l'inici de Mari Carmen Fernández dins la categoria junior. Aquesta esportista del Club Renshinkan, actual campiona d'Espanya infantil, té catorze anys i aquesta és la seva primera temporada com a cadet. No fa massa es dugueren a terme una sèrie de rànquings classificatoris per aconseguir el campionat autonòmic; Mari Carmen guanyà amb autoritat tots els encontres i es proclamà campiona de Balears, cosa que li suposà disputar la fase de sector del campionat d'Espanya, a Barcelona. Allà, tot i perdre el primer combat, i després de guanyar el segon, va caure per una ajustada decisió dels àrbitres davant la que es proclamaria guanyadora absoluta. La nostra representant demostrà la seva capacitat i ésser una ferma promesa en aquest el seu primer any de sub-17.

Per la seva banda, Antònia Massot realitzà un magnífic primer combat, que guanyà, perdent el segon i no entrant a la repesca. Jessica Frau, alumna de Lucía Mañes, es proclamà campiona després de marcar quatre ippons impressionants, cosa que li suposarà prendre part a la gran fase final de Madrid, el dia 30 de març.

Vidal

CICLISME

Durant aquest mes es celebrà la primera cursa CAMES PELUDES, amb un notable èxit de participació. Aquesta activitat fou organitzada pel dinàmic, i recentment creat, Club Ciclista local.

ATLETISME

- El diumenge dia 31 de març, i continuant amb l'extraordinària temporada que està duguent a terme, l'atleta local Paquita Rosselló es proclamà campiona de Balears de 10.000 metres. A hores d'ara, a les carreres de fons, na Paquita no té rival.

Paquita Rosselló a una foto d'arxiu

- L'atleta cadet, Antoni Morey, participà, com havíem anunciat, en el Campionat d'Espanya de cross, a Sabadell. La seva actuació no passà de discreta, per sota de les seves possibilitats i amb uns temps superiors als que té acreditats. Era la seva primera sortida a la Península i pagà la novatada.

- La tercera edició de la duatlon de Cala Rajada, organitzada per CCp i Sauer Sport, a més de les molèsties que com sempre causà, passà totalment desapercibuda tant a nivell de públic com de mitjans de comunicació. No sabem si a nivell de promoció turística dóna algun resultat, donat l'ampli elenc de patrocinadors i col.laboradors, ara el que és a nivell local...

FUTBOL

L'Escolar, amb el triomf 2-0 sobre s'Arracó, rebé un baló d'oxigen de cara a la seva salvació. Dels resultats posteriors, que desconeixem, en depèn que l'equip conservi la categoria o que hagi de tornar al pou de la Primera Regional. Per altra part, la comissió encarregada d'organitzar els actes del 50è. aniversari del club, segueix treballant a bon ritme a fi de poder oferir uns actes a l'altura d'una fita tan important.

D'en temps primer ...

una ullada cap enrere, per recordar la nostra gent

La fotografia va esser feta el curs 1931-32 en el "Col·legi", als alumnes del vicari Nofre, de sant Llorenç. El "Col·legi" estava situat on avui es troba el Teatre Principal, i constava de la vivenda del vicari, un local on s'impartien les classes i una església abandonada, "sa Capella", d'en temps dels "Hermanos", els quals, per cert, realitzaren una important tasca pedagògica el temps que estigueren entre nosaltres.

Al centre del pati hi havia ni més ni manco que un "filufio", enginy consistent en un pal molt alt, amb una argolla a la part de dalt, que subjectava unes cordes que penjaven amb una anella a la part d'baix. El joc consistia en passar un peu per l'anella i córrer tant com fos possible per agafar embranzida a fi de voltar el pal volant sense tocar en terra.

A la fila de dalt hi tenim en Sebastià Roig, en Pedro Sirera, en Tomeu de l'Orient, en Rafel Pastereta, en Jaume de son Jaumell, parent d'es vicari i llorençí, en Biel Nebot vestit de mariner, en Fèlix Herrero, en Pep Sirera, en Pera Murta, en Joan Serra, en Toni Violí, es Costerano i en Biel Fèlix.

Asseguts hi trobam en Toni Bolló, en Pedro Escolà, en Mateu Preba, en Toni Coves, en Joan Porret, el vicari Nofre, en Montserrat Coixo, en Joan Barraca, en Pep de la Fonda, en Toni Roig, en Toni de sos Sastres i en Tomeu Caraco.

Amb les cames creuades, en Toni Fil, en Tomeu Niu, en Miquel Rinyon, En Pere Joan Bibí i en Tomeu Barraqueta.